

**Powiatowy Urząd Pracy
w Cieszynie
Plac Wolności 6
43 – 400 Cieszyn**

**RANKING ZAWODÓW
DEFICYTOWYCH
I NADWYŻKOWYCH
W POWIECIE CIESZYŃSKIM
W 2014 ROKU**

Cieszyn, 20 marca 2015r.

Spis treści

WSTĘP.....	3
1. ANALIZA BEZROBOCIA WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW).....	6
1.1. Charakterystyka bezrobocia w powiecie cieszyńskim.....	8
1.2. Struktura bezrobocia według zawodów.....	11
1.3. Napływ bezrobotnych według zawodów.....	15
2. ANALIZA OFERT PRACY WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW).....	17
2.1 Struktura bezrobotnych i ofert pracy wg PKD w powiecie cieszyńskim.....	20
3. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH.....	21
WNIOSKI	26

WSTĘP

Bezrobocie jest stałym problemem społecznym mającym realny wpływ na rozwój gospodarki wolnorynkowej powiatu cieszyńskiego. Głównym czynnikiem kształtującym poziom bezrobocia jest niekoherentny - w stosunku do zapotrzebowania na określone kwalifikacje i umiejętności - system kształcenia. Dostosowanie poziomu kształcenia do potrzeb rynku pracy stanowi obecnie priorytetowe działanie MPiPS. W Departamencie Rynku Pracy MGiP opracowano metodologię wyodrębniania zawodów deficytowych i nadwyżkowych, która jest procesem systematycznego kontrolowania zjawisk zachodzących na rynku pracy. Określa kształtowanie się popytu na pracę i podaż zasobów pracy w przekroju terytorialno-zawodowym oraz służy formułowaniu ocen, wniosków i krótkoterminowych prognoz, które następnie stają się podstawą tworzenia spójnego z rynkiem pracy systemu szkolenia osób bezrobotnych oraz kształcenia zawodowego.

Celem opracowania jest systematyczne obserwowanie zjawisk zachodzących na cieszyńskim rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno-zawodowym oraz formułowaniu na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania systemów takich jak szkolenia bezrobotnych, pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe itp.

Przez ***zawód deficytowy*** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

Przez ***zawód nadwyżkowy*** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

Opracowanie raportu zawodów deficytowych i nadwyżkowych pozwoli:

1. Określić kierunki i natężenie zmian zachodzących w strukturze zawodowo-kwalifikacyjnej na lokalnym rynku pracy (powiat cieszyński),
2. Stworzyć bazę informacyjną dla opracowania przyszłych struktur zawodowo-kwalifikacyjnych w układzie lokalnym (powiat cieszyński),
3. Określić odpowiednie kierunki szkolenia bezrobotnych, zapewniając większą efektywność organizowanych szkoleń,
4. Usprawnić poradnictwo zawodowe poprzez wskazanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych,
5. Ułatwić realizację programów specjalnych dla aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w celu promowania ich ponownego zatrudnienia.

Głównymi użytkownikami monitoringu są:

- powiatowe i wojewódzkie Urzędy Pracy,
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej,
- Władze oświatowe wszystkich szczebli (MEN, kuratoria oświaty),
- Dyrekcje szkół ponadgimnazjalnych oraz placówek naukowo-badawczych,
- Instytucje szkoleniowe,
- Inne zainteresowane organy rządowe, samorządowe oraz organizacje społeczno-polityczne.

Źródłem informacji do opracowania niniejszego raportu są:

- Załącznik 3 do sprawozdania MPiPS-01 – *„Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności za 2014 rok”* oraz
- Załącznik 2 do sprawozdania MPiPS-01 – *„Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Stan za 2014 rok”*

Monitoring dotyczy 43 dużych grup zawodowych (kod 2 cyfrowy), 444 grup elementarnych (kod 4 cyfrowy) oraz 2360 zawodów i specjalności określonych w „Klasyfikacji zawodów i specjalności” wprowadzonej do stosowania rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. z 2014r., poz. 1145). Ponadto przy monitoringu należy uwzględnić również poziom i strukturę bezrobotnych oraz zgłaszanych ofert pracy według Polskiej Klasyfikacji Działalności, która obowiązuje na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD).

Metodologia opracowania. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych została opracowana na podstawie 30 najliczniejszych zawodów w oparciu o następujące tablice:

- ✓ Bezrobotni wg zawodów w powiecie cieszyńskim w 2014 roku,
- ✓ Struktura bezrobotnych według grup zawodów w powiecie cieszyńskim w 2014 roku,
- ✓ Napływ bezrobotnych według zawodów w powiecie cieszyńskim w 2014 roku,
- ✓ Struktura napływu bezrobotnych według grup zawodów w powiecie cieszyńskim w 2014 roku,
- ✓ Oferty pracy według zawodów w powiecie cieszyńskim w 2014 roku,
- ✓ Struktura ofert pracy według grup zawodów w powiecie cieszyńskim w 2014 roku,
- ✓ Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie cieszyńskim w 2014 roku,
- ✓ Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie cieszyńskim w 2014 roku,
- ✓ Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w powiecie cieszyńskim w 2014 roku,
- ✓ Bezrobotni wg rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy w powiecie cieszyńskim w 2014 roku,
- ✓ Struktura bezrobotnych i ofert pracy według PKD w powiecie cieszyńskim w 2014 roku,

- ✓ Ranking zawodów zgłoszonych w ofertach pracy w powiecie cieszyńskim w 2014 roku ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty.

1. ANALIZA BEZROBOCIA WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)

Stopa bezrobocia na koniec 2014 roku wynosiła: dla Polski 11,5 %, dla województwa śląskiego 9,6 %, zaś w powiecie cieszyńskim 9,5 %. Na dzień 31.12.2014 roku w PUP w Cieszynie było zarejestrowanych 6 549 osób, co stanowiło spadek o 1162 osoby bezrobotne w stosunku do grudnia 2013 roku. Jak wskazują powyższe dane stopa bezrobocia w powiecie cieszyńskim utrzymuje się na poziomie zbliżonym do poziomu stopy bezrobocia w województwie śląskim. Jest za to wyraźnie niższa niż stopa bezrobocia w Polsce, bo aż o 2%. W ciągu całego 2014 roku najwięcej osób pozostających w ewidencji osób bezrobotnych było w lutym (8 251 osób) natomiast najmniej w grudniu (6 549 osoby).

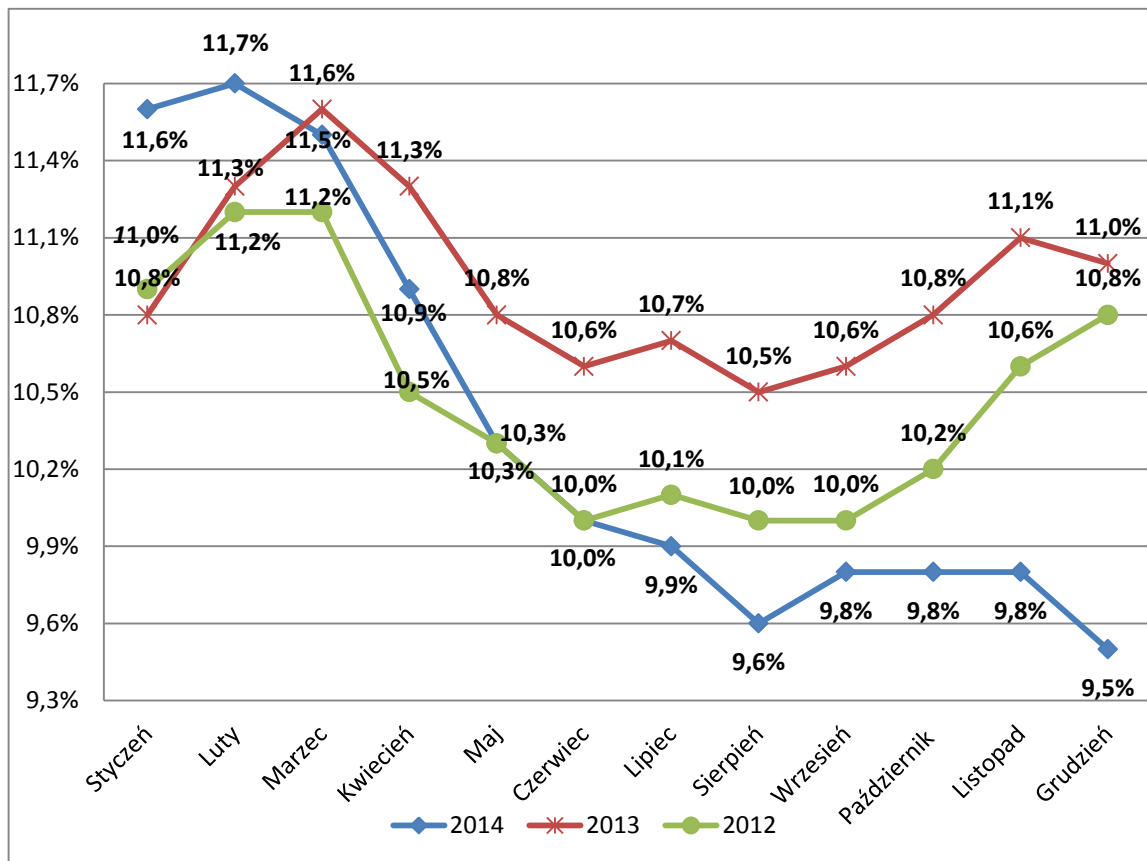
W ciągu 2014 roku można było zaobserwować wyraźny spadek poziomu bezrobocia. Od lutego do sierpnia liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z miesiąca na miesiąc spadała. W miesiącu wrześniu ilość osób bezrobotnych nieznacznie wzrosła o 127 osób. W kolejnych miesiącach utrzymywała się tendencja spadkowa, osiągając w grudniu najniższy poziom – 6 549 osób bezrobotnych.

Rok 2014 rozpoczął się najwyższymi wskazaniami dla stopy bezrobocia – stopa bezrobocia swoje maksimum osiągnęła w lutym - 11,7 %. Później nastąpiło gwałtowne obniżenie wartości – minimum przypada na sierpień - 9,6 %. W okresie kolejnych trzech miesięcy nastąpił wzrost stopy bezrobocia do 9,8% i przez okres od września do listopada utrzymywała się ona na takim poziomie, by osiągnąć najniższy wskaźnik na przestrzeni roku 2014 w grudniu, tj. 9,5%.

Powyższe dane wskazują, iż stopa bezrobocia znacznie spada w porównaniu do sytuacji na koniec roku w latach poprzednich, co prognozować może ożywienie gospodarcze. Jest to najniższa stopa bezrobocia w obszarze powiatu cieszyńskiego od 2009 roku kiedy to osiągnęła wskaźnik 9,2%. w porównaniu do roku 2013 spadła ona o 1,5 %.

Poniższy wykres ilustruje kształtowanie się poziomu stopy bezrobocia w przekroju całego roku na przestrzeni kolejnych trzech lat, tj. 2012r. do 2014r. i potwierdza on tezę o wzroście zatrudnienia związanym z zapotrzebowaniem na pracowników sezonowych. Innym istotnym czynnikiem wpływającym na poziom bezrobocia w powiecie cieszyńskim jest pozostawanie w rejestrze osób bezrobotnych osób, które zarejestrowały się w urzędzie głównie po to, by uzyskać dostęp do ubezpieczenia zdrowotnego. Poziom gotowości do podjęcia pracy tych osób jest czysto deklaracyjny, co ogranicza w sposób istotny ich aktywizację prowadzącą do zatrudnienia. Czynniki mających wpływ na poziom bezrobocia rejestrowanego jest dużo i wiążą się także z funkcjonowaniem gospodarki w wymiarze lokalnym, ale także znaczące są wpływy regionalne, krajowe i globalne.

Wykres nr 1. Stopa bezrobocia w powiecie cieszyńskim na przestrzeni 2014, 2013 i 2012 roku

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie

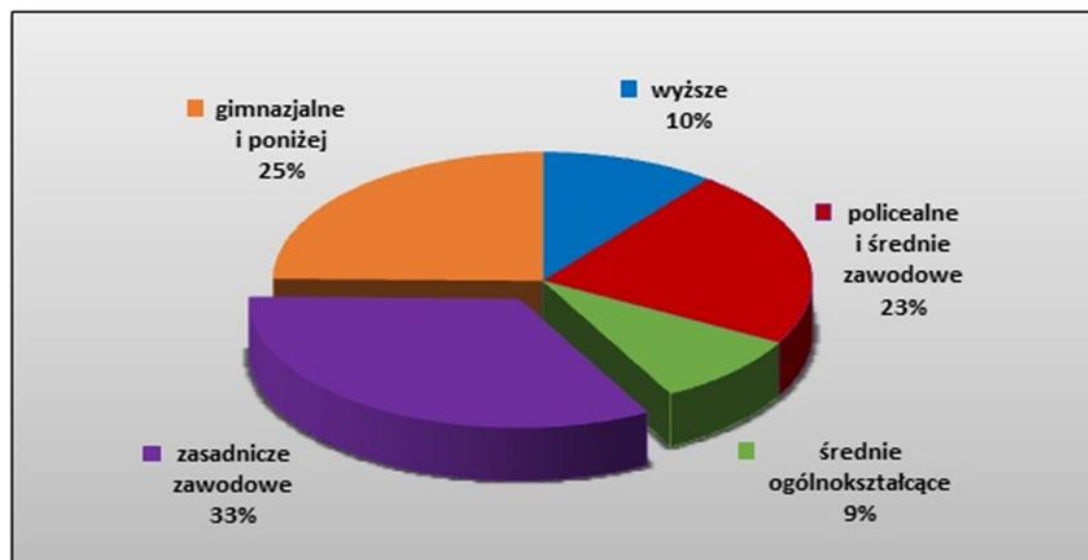
1.1 Charakterystyka bezrobocia w powiecie cieszyńskim

Stosunek bezrobotnych kobiet do liczby mężczyzn w 2014 roku nie jest silnie zróżnicowany: 49,2 % kobiet do 50,8 % mężczyzn (dane z grudnia 2014). Podobnie jak w latach ubiegłych nie występuje wyraźne zróżnicowanie pod względem płci w ilości zarejestrowanych osób bezrobotnych – ten trend utrzymuje się od lat. Oznacza to, że zarówno kobiety, jak i mężczyźni mają, na dynamicznie zmieniającym się rynku pracy, problemy z czasowym lub długotrwałym bezrobociem.

Osoby bezrobotne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie są grupą silnie zróżnicowaną pod względem poziomu wykształcenia. Wyznacznikiem pozycji na rynku pracy, a tym samym szans osób bezrobotnych na znalezienie pracy jest poziom wykształcenia i przygotowania zawodowego. Struktura osób bezrobotnych ze względu na wykształcenie na przestrzeni ostatnich czterech lat nie uległa znaczącym zmianom. W porównaniu z rokiem 2013 rozkład procentowy osób w podziale na posiadane wykształcenie pozostał na niezmiennym poziomie. W 2014 roku najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zawodowym – 33 %, osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej 25 % oraz policealnym i średnim zawodowym – 23 %. Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym stanowi 10% ogółu bezrobotnych. Nie zmienił się odsetek osób posiadających wykształcenie średnie ogólnokształcące – 9%. Głównym problemem rynku pracy jest niedopasowanie kwalifikacji osób bezrobotnych do wymagań stawianych kandydatom do pracy przez ich potencjalnych pracodawców oraz brak rozpoznania przyszłych potrzeb kadrowych pracodawców. Problemem jest także brak reakcji na zmiany i brak mobilności na rynku pracy. Potwierdza to także, iż na rynku pracy obecnie poszukiwani są specjaliści. Sam fakt uzyskania dyplomów lub ukończeniu edukacji, nie gwarantuje zatrudnienia. Ważne są także praktyczne umiejętności oraz gotowość do zmian.

Na taki charakter struktury wykształcenia znaczący wpływ ma z pewnością stosunek liczby szkół zasadniczych i średnich zawodowych do szkół ogólnokształcących i wyższych w powiecie cieszyńskim. Ponadto nie bez znaczenia jest fakt, że w rejestrze osób bezrobotnych w większości pozostają osoby, które kończyły szkoły w latach 80 i 90 XX w., kiedy wykształcenie wyższe czy ogólnokształcące nie było tak popularne jak wykształcenie zawodowe

Wykres nr 2. Struktura wykształcenia bezrobotnych w powiecie cieszyńskim (stan na 31.12.2014)

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie

Innym ważnym elementem kształtującym strukturę osób bezrobotnych w powiecie cieszyński jest podział osób ze względu na wiek. W 2014 roku najliczniejszą grupę osób stanowiły osoby po przekroczeniu 45 roku, aż 36 % (2 327) – wzrost w porównaniu do roku poprzedniego o trzy punkty procentowe. Ze względu na podniesienie wieku emerytalnego osoby po 45 roku życia powinny być czynne zawodowe jeszcze przez ponad 20 lat. Tymczasem stanowią bardzo liczną i trudną grupę, przede wszystkim dlatego, że pracodawcy chętniej inwestują w osoby młode i mające na celu rozwój zawodowy. Osoby pomiędzy 35 a 44 rokiem życia to 21 % ogółu (1 378 osób), osoby między 25 a 34 rokiem życia to 25 % (1 661 osób), zaś osoby pomiędzy 18 a 24 rokiem życia to zaledwie 18 % (1 183 osób).

Dla porównania w roku 2013 osób w przedziale 45 do 60+ było 33 %; 35 do 44 - 21 %; 25 do 34 - 26 % i 18 do 24 - 20 %. Dla roku 2012 wskaźniki wyglądały następująco: 45 do 60+ tj.32 %; 35 do 44 - 19 %; 25 do 34 - 28 % i 18 do 24 - 21 %. Jak widać wyraźnie zwiększała się grupa osób powyżej 45 roku, na co miała wpływ ustawa o przesunięciu wieku emerytalnego do 67 roku życia, grupa 35 do 44 lata utrzymuje się na takim samym poziomie co w roku 2013. Tendencja spadkowe zaznaczyły się w przedziałach: 25 do 34 lata i 18 do 24 lata, aż o 3 % w stosunku do 2012, co z kolei jest efektem realizacji licznych programów aktywizacji zawodowej. Warto jeszcze dodać, że na najniższy od lat wskaźnik zarejestrowanych między 18 a 24 rokiem życia ma wpływ również podejmowanie przez młodzież dalszego kształcenia po ukończeniu szkoły średniej i większa świadomość mobilności zawodowej. Duży wpływ ma także ilość środków przeznaczonych na aktywizację młodzieży z programów rynku pracy realizowanych w urzędzie pracy.

Na strukturę bezrobocia w powiecie cieszyńskim istotny wpływ ma czas pozostawania w rejestrze osób bezrobotnych. W 2014 roku trzy grupy osób pozostających bez pracy tj. od 3 do 6 miesięcy, od 6 do 12 miesięcy, od 12 do 24 miesięcy charakteryzują się podobnym udziałem

procentowym. Jednakże na przestrzeni ostatnich trzech lat można zaobserwować pewne zmiany w wyżej wymienionych strukturach. Grupa osób zarejestrowana w okresie do 3 miesięcy od kilku lat utrzymuje się na dość wysokim poziomie (20 % osób bezrobotnych). Udział osób zarejestrowanych w okresie od 3 do 6 miesięcy oraz od 6 do 12 miesięcy w ciągu ostatnich czterech latach zmniejszał się – odsetek osób stanowił odpowiednio po 18 % w 2013r., a w roku 2014 spadł do poziomu 16 %. Niepokojąca jest sytuacja osób bezrobotnych pozostających w rejestrze urzędu powyżej 12 miesięcy, co grozi długotrwałym bezrobociem. Grupa ta powiększyła się łącznie o 4,5 punkty procentowe w stosunku do 2013 roku, udział osób bezrobotnych długotrwale w 2014 roku wynosił: 17,5 % dla osób zarejestrowanych w okresie od 12 do 24 miesięcy i 21 % zarejestrowanych powyżej 24 miesięcy. Długoterminowe pozostawanie bez pracy jest często skutkiem czynników strukturalnych, takich jak niskie kwalifikacje zawodowe i ich niedostosowanie do aktualnych potrzeb rynku pracy. Kłopot stanowi także brak mobilności osób poszukujących pracy i zjawisko pracy „na czarno”. Stanowi to trudną do pokonania barierę i powoduje problemy, z jakimi muszą stykać się osoby dotknięte bezrobociem. Osoby długotrwale bezrobotne stanowią szczególną grupę, która wymaga nie tylko szerszej i dłuższej ścieżki aktywizacji, ale i większego kapitału.

Najmniej liczną grupę w 2014r. stanowiły osoby zarejestrowane do miesiąca – 9,5 % (wzrost o 0,5 punktu procentowego w stosunku do 2013r.) W ostatnich czterech latach wskaźnik ten pozostawał na podobnym poziomie co wskazuje na fakt, że ta grupa osób pozostających bez pracy dobrze radzi sobie na rynku pracy. Są to osoby, które nie potrzebują zastosowania dodatkowych instrumentów wspierających podstawowe usługi rynku pracy.

1.2 Struktura bezrobocia wg zawodów

Charakterystyka bezrobocia zależy jednak przede wszystkim od rodzaju zawodów posiadanych przez osoby bezrobotne. Na podstawie tej struktury łatwo będzie wykazać, które są zawodami nadwyżkowymi, a które deficytowymi. W pierwszej kolejności przyjrzymy się najliczniejszym zawodom osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie w 2014 roku.

Tabela nr 1. Najliczniejsze zawody osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie w 2014 roku (stan na 31.12.2014)

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba osób	Kobiety	% osób w danym zawodzie do ogółu bezrobotnych
1	000000	Bez zawodu	547	274	8,4
2	522301	Sprzedawca	486	445	7,4
3	512001	Kucharz	191	131	2,9
4	331403	Technik ekonomista	182	161	2,8
5	711202	Murarz	150	1	2,3
6	322002	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	131	103	2
7	753105	Krawiec	126	124	1,9
8	515303	Robotnik gospodarczy	120	30	1,8
9	722204	Ślusarz	110	5	1,7
10	751201	Cukiernik	102	93	1,6
11	723103	Mechanik pojazdów samochodowych	99	1	1,5
12	752205	Stolarz	98	1	1,5
13	931301	Robotnik budowlany	98	0	1,5
14	512002	Kucharz małej gastronomii	97	66	1,5
15	311204	Technik budownictwa	90	14	1,4
16	513101	Kelner	87	75	1,3
17	514101	Fryzjer	87	83	1,3
18	311504	Technik mechanik	85	8	1,3
19	723105	Mechanik samochodów osobowych	84	0	1,3
20	751204	Piekarz	66	17	1
Pozostałe			3513	1587	53,6
Razem			6549	3219	100

Najliczniej reprezentowaną grupą są osoby bez zawodu, tzn. takie które nie ukończyły żadnej szkoły ponadgimnazjalnej, zakończyły naukę na liceum ogólnokształcącym, nie uzyskując tym samym kwalifikacji zawodowych bądź nie wykonywały żadnego zawodu. Grupa ta stanowi aż 8,4 % osób zarejestrowanych i liczy 547 osób. Poza tą grupą najczęściej pojawiają się zawody do zdobycia

których wystarczy wykształcenie zasadnicze zawodowe: sprzedawca, kucharz, murarz, krawiec, cukiernik, itp. Drugą grupę stanowią zawody, do zdobycia których potrzebne jest wykształcenie średnie lub policealne takie jak: technik ekonomista, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik budownictwa, czy technik mechanik. Dużą samodzielną grupę stanowią robotnicy gospodarczy – 120 osób, tj. 1,8 %. Ten zawód reprezentują osoby, które najczęściej nie mają wyuczonego zawodu, jednak wykonywały pracę na stanowiskach porządkowych, konserwatorskich lub jako pracownicy pomocniczy, najczęściej zatrudniani przez urzędy gminy w ramach prac społecznie użytecznych czy robót publicznych. Wśród 20 najpopularniejszych zawodów nie znalazł się żaden do reprezentowania, którego wymagane jest ukończenie studiów.

Tabela nr 2. Najliczniejsze zawody bezrobotnych absolwentów w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie w 2014 roku (stan na 31.12.2014) – bezrobotni absolwenci zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie z wszystkich rodzajów szkół, nie tylko z powiatu cieszyńskiego.

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba osób	Kobiety
1	000000	Inny zawód lub brak zawodu	66	26
2	723103	Mechanik pojazdów samochodowych	17	0
3	322002	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	16	16
4	331403	Technik ekonomista	14	14
5	514101	Fryzjer	12	11
6	235107	Pedagog	10	10
7	311204	Technik budownictwa	10	2
8	351203	Technik informatyk	10	3
9	712604	Monter instalacji i urządzeń sanitarnych	10	0
10	712904	Technolog robót wykończeniowych w budownictwie	9	0
11	522301	Sprzedawca	8	5
12	513101	Kelner	7	6
13	512001	Kucharz	6	3
14	522305	Technik handlowiec	6	3
15	711202	Murarz	6	0
16	242217	Specjalista administracji publicznej	4	3
17	311703	Technik górnictwa podziemnego	4	0
18	325601	Ratownik medyczny	4	1
19	741103	Elektryk	4	0
20	741201	Elektromechanik	4	0
Pozostałe			152	90
Razem			379	193

Bardzo ważną rolę na lokalnym rynku pracy odgrywają absolwenci, czyli osoby które wchodzi na rynek pracy ze świeżo nabytymi kwalifikacjami i umiejętnościami.

Z powyższego zestawienia jasno wynika, że zawody kształcenia wybierane przez kobiety znacząco różnią się od zawodów czy kierunków kształcenia preferowanych przez mężczyzn. „Męskie branże i zawody” to: mechanika pojazdowa, budownictwo, instalatorstwo sanitarne, górnictwo, elektryka czy elektromechanika. Kobiety wybierają zawody mniej obciążające fizycznie: technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik ekonomista, fryzjer, pedagog, sprzedawca, kelner czy specjalista administracji publicznej. Na ten wyraźny podział ma wpływ przede wszystkim paradygmat kulturowy ról społecznych oraz dostępność do kierunków kształcenia na terenie powiatu cieszyńskiego.

Zawody te w większości reprezentują kierunki kształcenia oferowane przez szkoły powiatu cieszyńskiego. Istnieje więc rosnąca potrzeba dopasowywania istniejących kierunków kształcenia i tworzenia nowych pod realne zapotrzebowanie na rynku pracy. Cały czas bardzo duża liczba absolwentów gimnazjów wybiera naukę w liceach ogólnokształcących nie dających w rezultacie kwalifikacji zawodowych, ale przygotowujących do dalszego kształcenia na różnych kierunkach oferowanych przez uczelnie wyższe.

Tabela nr 3. Najliczniejsze zawody osób zarejestrowanych powyżej 12 miesięcy w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie w 2014 roku (stan na 31.12.2014)

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba osób	Kobiety
1	522301	Sprzedawca	191	177
2	000000	Inny zawód lub brak zawodu	73	33
3	512001	Kucharz	70	53
4	331403	Technik ekonomista	67	58
5	753105	Krawiec	63	62
6	515303	Robotnik gospodarczy	60	16
7	711202	Murarz	59	0
8	751201	Cukiernik	54	51
9	722204	Ślusarz	48	1
10	322002	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	37	28
11	311504	Technik mechanik	36	6
12	723105	Mechanik samochodów osobowych	35	0
13	931301	Robotnik budowlany	32	0
14	613003	Rolnik	30	20
15	514101	Fryzjer	29	29
16	752205	Stolarz	29	1
17	311204	Technik budownictwa	27	2
18	513101	Kelner	27	22
19	722314	Tokarz w metalu	25	6
20	723103	Mechanik pojazdów samochodowych	25	0
Pozostałe			1239	565
Razem			2256	1130

Na koniec warto się przyjrzeć zawodom reprezentowanym przez osoby pozostające ponad 12 miesięcy w ewidencji osób bezrobotnych. Jest to bowiem najliczniejsza i równocześnie najtrudniejsza do aktywizacji zawodowej grupa osób zarejestrowanych w urzędzie pracy. Najczęściej spotykanym zawodem jest sprzedawca (8,5 %).

Inne bardzo popularne zawody wśród osób zarejestrowanych powyżej 12 miesięcy w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie to: kucharz, krawiec, robotnik gospodarczy, murarz, cukiernik czy ślusarz, a także technik ekonomista, technik żywienia, technik mechanik czy technik budownictwa. Wśród 20 najpopularniejszych zawodów w tej grupie nie uwzględniono żadnego zawodu, do wykonywania którego niezbędne jest wykształcenie wyższe.

1.3 Napływ bezrobotnych według zawodów

Na charakter struktury bezrobocia wpływ ma przede wszystkim napływ bezrobotnych w 2014 roku – czyli ilość rejestracji i rodzaj posiadanych przez nowozarejestrowanych zawodów i kwalifikacji. To na podstawie tego wskaźnika można stawiać tezy dotyczące popytu i podaży na rynku pracy.

Tabela nr 4. Napływ (ilość rejestracji) bezrobotnych wg zawodów w powiecie cieszyńskim 2014 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	Bezrobotne kobiety	% osób w danym zawodzie do ogółu bezrobotnych
1	000000	Inny zawód lub brak zawodu	905	438	9,4
2	522301	Sprzedawca	708	630	7,4
3	512001	Kucharz	249	160	2,6
4	331403	Technik ekonomista	241	212	2,5
5	322002	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	186	141	1,9
6	723103	Mechanik pojazdów samochodowych	181	2	1,9
7	512002	Kucharz małej gastronomii	171	100	1,8
8	711202	Murarz	170	1	1,8
9	514101	Fryzjer	169	161	1,7
10	513101	Kelner	161	134	1,7
11	931301	Robotnik budowlany	134	0	1,4
12	311204	Technik budownictwa	132	33	1,4
13	753105	Krawiec	128	126	1,3
14	752205	Stolarz	126	0	1,3
15	235107	Pedagog	125	105	1,3
16	311504	Technik mechanik	124	9	1,3
17	515303	Robotnik gospodarczy	121	28	1,3
18	722204	Ślusarz	121	4	1,3
19	751201	Cukiernik	112	97	1,2
20	723105	Mechanik samochodów osobowych	108	0	1,1
Pozostałe			5219	2419	54,4
Razem			9591	4800	100

Najczęściej rejestrowały się osoby bez zawodu – 905 co stanowi 9,4% ogółu rejestrujących się. Bardzo liczną grupę tworzą sprzedawcy – 708 osoby i 7,4 %. Nieco dalej pozostają kucharz i kucharz małej gastronomii, które łącznie dają niespełna 4,5 %. Najwięcej zarejestrowało się osób z zawodami do zdobycia których wystarczy szkoła zawodowa. Pojawiają się również liczni technicy mechanicy, technicy ekonomii, budownictwa, żywienia. Jest na tej liście także pedagog – niezmiennie od lat – który stanowi 1,3 % (125 osób, w tym 105 kobiety).

Tabela nr 5. Napływ bezrobotnych absolwentów wg zawodów w powiecie cieszyńskim w 2014 roku

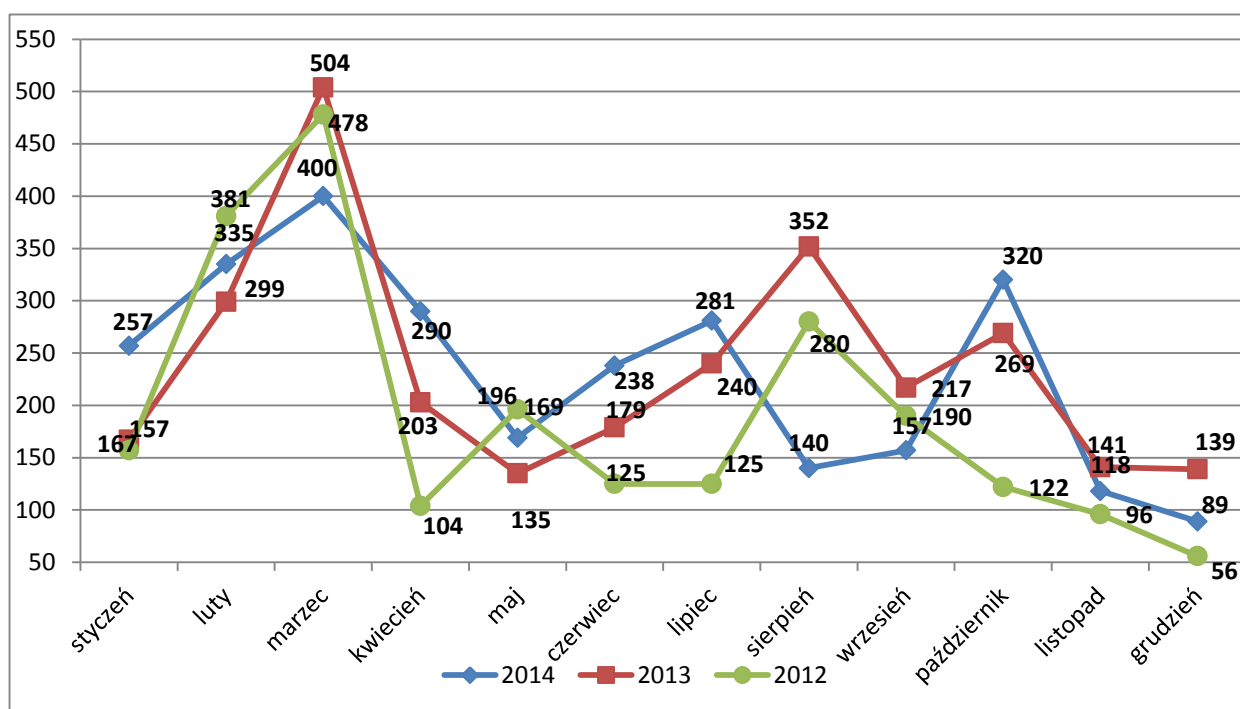
Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	Bezrobotne kobiety
1	000000	Inny zawód lub brak zawodu	279	130
2	723103	Mechanik pojazdów samochodowych	44	0
3	522301	Sprzedawca	42	35
4	514101	Fryzjer	37	35
5	311204	Technik budownictwa	31	8
6	513101	Kelner	30	26
7	235107	Pedagog	29	29
8	331403	Technik ekonomista	24	20
9	322002	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	23	22
10	512002	Kucharz małej gastronomii	19	10
11	932101	Pakowacz	19	14
12	351203	Technik informatyk	19	4
13	512001	Kucharz	16	6
14	711202	Murarz	13	0
15	522305	Technik handlowiec	11	6
16	751201	Cukiernik	9	7
17	432103	Magazynier	8	1
18	752205	Stolarz	7	0
19	311504	Technik mechanik	7	0
20	941201	Pomoc kuchenna	6	3
Pozostałe			551	297
Razem			1224	653

Najciekawszym wskaźnikiem struktury napływu bezrobotnych są zawody reprezentowane przez absolwentów. Wyznaczają bowiem pewne trendy w kierunkach kształcenia, które niestety nie zawsze pokrywają się z zapotrzebowaniem na rynku pracy. Tym bardziej istotna jest potrzeba współpracy szkół, pracodawców i instytucji rynku pracy. Wybór zawodu w tym kontekście wskazuje także na ogromne zapotrzebowanie na usługi poradnictwa zawodowego. Najwięcej absolwentów ukończyło szkoły handlowe, gastronomiczne, budowlane, ekonomiczne, hotelarskie. Bardzo popularne w szkołach zawodowych były kierunki: sprzedawca, mechanika pojazdowa, fryzjerstwo, murarz, cukiernik, stolarstwo. Wśród osób z wykształceniem wyższym nadal dominującym kierunkiem jest pedagogika (7 miejsce - 2,6 %) mimo dużego spadku w odniesieniu do roku 2013 kiedy to zajmowała 3 miejsce i stanowiła 3,7% ogółu rejestrujących się absolwentów. Nadal utrzymuje się wysoki wskaźnik osób, które ukończywszy edukację i nie zdobyły żadnych kwalifikacji ani zawodu (22,8 %). Ma to związek ze stale poszerzającą się grupą osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym oraz popularnymi wciąż liceami ogólnokształcącymi, które nie dają do ręki zawodu, są jednak bazą do dalszego kształcenia.

2. ANALIZA OFERT PRACY WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)

Analiza popytu na pracę stanowi kolejny element prezentowanego rankingu zawodów deficytowych i nadwyżkowych. Dostarcza cennych informacji o rynku pracy zarówno jego uczestnikom, jak i instytucjom, których działania są z nim powiązane bądź mają na niego wpływ, tj. samorządowi i instytucjom oświatowym. Analiza dotyczy ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców do Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie (nie uwzględnia wszystkich ruchów kadrowych i zapotrzebowania na wolne stanowiska pracy na terenie powiatu cieszyńskiego, gdyż nie wszyscy pracodawcy korzystają z usługi pośrednictwa będącej w ofercie urzędów pracy).

Wykres nr 3. Liczba ofert pracy w powiecie cieszyńskim na przestrzeni 2014, 2013 i w 2012 roku

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie

Zgodnie z definicją zawartą w *Ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 roku*, przez ofertę pracy rozumiemy „wolne od wymagań naruszających zasadę równego traktowania w zatrudnieniu, w rozumieniu przepisów prawa pracy, zgłoszone przez pracodawcę do powiatowego urzędu pracy co najmniej jedno wolne stanowisko pracy zarobkowej w określonym zawodzie lub w specjalności w celu uzyskania pomocy w znalezieniu odpowiedniego pracownika”. Na ogólną liczbę ofert składają się również wnioski złożone przez organizatorów stażu, ponieważ rejestr winsoków o staż wymaga przyjęcia i umieszczenia ich w bazie ofert pracy.

Tabela nr 6. Oferty pracy wg zawodów w powiecie cieszyńskim w 2014 roku (stan na 31.12.2014)

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Oferty pracy zgłoszone w 2014 roku
1	522301	Sprzedawca	254
2	411004	Technik prac biurowych	148
3	523002	Robotnik gospodarczy	113
4	524902	Doradca klienta	107
5	513101	Kelner	84
6	932101	Pakowacz	82
7	814290	Pozostali operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych	78
8	931301	Robotnik budowlany	72
9	911207	Sprzątaczką biurową	62
10	432103	Magazynier	52
11	941201	Pomoc kuchenna	52
12	512001	Kucharz	51
13	833203	Kierowca samochodu ciężarowego	50
14	712612	Monter sieci wodnych i kanalizacyjnych	45
15	523002	Kasjer handlowy	41
16	753303	Szwaczka	41
17	514101	Fryzjer	37
18	961201	Sortowacz surowców wtórnych	36
19	228301	Fizjoterapeuta	32
20	541307	Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	32
Pozostałe oferty			1325
Razem			2794

W 2014 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie wpłynęło zapotrzebowanie na 2 794 wolnych miejsc pracy. Należy zaznaczyć, iż przez wolne miejsca pracy rozumieć należy zarówno oferty pracy stałej i okresowej zgłaszane przez pracodawców, prac społecznie użytecznych, a także oferty stażu i przygotowania zawodowego dorosłych. W porównaniu z rokiem 2013 liczba wolnych miejsc pracy spadła o 50 stanowisk.

W 2014 roku do urzędu zgłoszono 2 794 miejsc pracy. Średnio miesięcznie daje to około 233 oferowanych przez pracodawców stanowisk pracy. Porównując tę liczbę ze średnią miesięczną liczbą wyłączeń z ewidencji z powodu podjęcia pracy, która wynosi 418 osób, zauważyć można, że 56 % aktywnych osób bezrobotnych poszukuje zatrudnienia samodzielnie. Taki sposób poszukiwania pracy jest bardzo ważnym elementem w gospodarce wolnorynkowej. Z drugiej jednak strony oznacza, iż część pracodawców korzysta również z innych skutecznych metod rekrutacji pracowników. To ważna informacja dla osób szukających pracy - „nie ma jednego złotego środka”, trzeba szukać pracy

wszystkimi dostępnymi metodami i robić to na pełny „etat”. Potwierdza to także, iż skutek odnoszą takie usługi jak: poradnictwo zawodowe i szkolenia oraz informacja zawodowa.

Najwięcej ofert pracy wpłynęło w marcu (400 ofert), lutym (335 ofert) i w październiku (320 ofert). Zawodem najczęściej poszukiwanym był zdecydowanie sprzedawca. Wysokie wskazania notują też: robotnik gospodarczy, technik prac biurowych, doradca klienta, kelner, pakowacz i operator maszyn. W 2014 roku poszukiwano aż 113 robotników gospodarczych – co daje 4% ogółu stanowisk. Jednak na tak duże zapotrzebowanie w tym zawodzie wpływ mają prace społecznie użyteczne i roboty publiczne. Podobnie jak w przypadku technika prac biurowych. Tutaj zgłoszono zapotrzebowanie aż na 148 wolnych miejsc pracy - 5,3 % - jednak większość z nich pojawiła się wśród wniosków o organizację stażu. Natomiast takie ofert pracy jak sprzątaczkę czy pracownik ochrony fizycznej zazwyczaj w głównej mierze są skierowane dla osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności.

Bezwzględnie najpopularniejszym zawodem jest sprzedawca (254 zgłoszone oferty). Ta tendencja utrzymuje się już od kilku lat i wydaje się niezmienna. Mimo sporej liczby kandydatów posiadających uprawnienia do wykonywania tego zawodu, popyt na rynku mimo to się utrzymuje. Przyczyną takiego stanu rzeczy może być fakt, że jest to zawód nie tyle wyuczony, ile najczęściej wykonywany przez osoby bezrobotne posiadające różne wykształcenie. Jest spory procent osób z wyższym wykształceniem, które poprzez doświadczenie zawodowe nabyły uprawnienia do wykonywania tego zawodu a obecnie nie są zainteresowane jego wykonywaniem. Dotyczy to również osób, które kiedyś ten zawód wykonywały, a potem zaczęły się dalej kształcić albo zmieniły zupełnie ścieżkę kariery. Bywa także, iż osoby wykształcone w tym zawodzie nie posiadają umiejętności obsługi kasy fiskalnej i komputera, co praktycznie uniemożliwia realne zatrudnienie jako sprzedawca.

Dużą grupę osób stanowią też pracownicy produkcji: pakowacze (3 %) i operatorzy maszyn (2,9 %). Na taki stan rzeczy wpływ ma agencyjny charakter zatrudnienia w tej branży (z krótkoterminowymi umowami często wyłącznie o charakterze cywilno-prawnym) oraz giełdy pracy organizowane przez agencje zatrudnienia w urzędach pracy, za którymi nie idzie niestety realne zatrudnienie.

Stosunkowo wysoki odsetek doradców klienta (3,8 %) wskazuje na rozwijający się rynek usług – wśród 107 wolnych stanowisk jedynie 6 stanowiło oferty stażowe. Na 80 stanowisk wpłynęło zapotrzebowanie ze strony firmy Leroy Merlin Polska sp. z o.o. Piaseczno w związku z planowanym otwarciem nowego punktu w Cieszynie w roku 2015.

Spośród ofert wymagających kwalifikacji w czołówce są: sprzedawca, kucharz, kelner, kierowca samochodu ciężarowego, magazynier, szwaczka, fryzjer oraz fizjoterapeuta.

2.1 STRUKTURA BEZROBOTNYCH I OFERT PRACY WG PKD W POWIECIE CIESZYŃSKIM

Tabela nr 7. Bezrobotni wg rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy w powiecie cieszyńskim wg sekcji PKD pracodawców w 2014 roku

Lp.	Sekcja PKD	Bezrobotni zarejestrowani w 2014 r.	Oferty pracy zgłoszone w 2014 r.
1	Przetwórstwo przemysłowe	2254	338
2	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1334	655
3	Budownictwo	894	163
4	Pozostała działalność usługowa	746	134
5	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	549	409
6	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	548	217
7	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	296	176
8	Transport i gospodarka magazynowa	229	80
9	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	210	203
10	Edukacja	209	78
11	Pozostałe	951	341
	Razem	8220	2794

W 2014 roku najliczniejszą grupę osób rejestrujących się w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie generował przemysł przetwórczy – aż 27,4 % ogółu, a w dalszej kolejności handel hurtowy i detaliczny, budownictwo oraz działalność usługowa. W analizowanym okresie najwięcej ofert zgłosiły firmy z sektorów: handlowego, usług administrowania i przetwórstwa przemysłowego. Na wykluczające się dane związane z branżą przemysłową ma wpływ charakter i krótkoterminowość zatrudnienia w tej branży oraz zawyżona liczba miejsc pracy zgłaszanych do urzędu w celu organizacji giełd pracy, które nie zawsze prowadzą do zatrudnienia.

3. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH

Poniższą analizę przeprowadzono w oparciu o wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów, który został wyliczony na podstawie wzoru.

Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów k ($W_{n,l}^k$)

$$W_{n,l}^k = \frac{\bar{O}_l^k}{\bar{B}_l^k}$$

gdzie:

\bar{O}_l^k , \bar{B}_l^k są określone wzorami (1) i (2)

$$\bar{O}_l^k = \frac{\sum_{i=1}^6 O_i^k}{12} \quad (1)$$

$$\bar{B}_l^k = \frac{\sum_{i=1}^6 B_i^k}{12} \quad (2)$$

gdzie:

O_i^k - liczba zgłoszonych ofert pracy w i-tym miesiącu w zawodzie k

B_i^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w i-tym miesiącu w zawodzie k

Przyjęto, że zawody o wskaźniku:

$W_{n,l}^k < 0,9$ to zawody nadwyżkowe,

$0,9 \leq W_{n,l}^k \leq 1,1$ to zawody zrównoważone (wykazujące równowagę na rynku pracy),

$W_{n,l}^k > 1,1$ to zawody deficytowe

Analizując poniższy raport można zauważyć, że spora grupa zawodów osiągnęła wskaźnik maksymalny – 105. Po szczegółowych badaniach wynika, iż taką wartość wskaźnika przyjmują te zawody, które w minionym roku zostały zgłoszone jako oferty pracy, natomiast nie odnotowano w ewidencji osób bezrobotnych zarejestrowanych posiadających wymagane kwalifikacje do ich wykonywania. Należy więc przyjąć, że są to zawody deficytowe.

Zgodnie z zaleceniami Departamentu Rynku Pracy raport ma nie uwzględniać maksymalnych deficytów i nadwyżek oraz zawodów „pozostałych”.

Tabela nr 8. Zestawienie zawodów deficytowych w powiecie cieszyńskim w 2014 roku wg wskaźnika intensywności deficytu zawodów

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	961201	Sortowacz surowców wtórnych	3	0,08	36
2	524902	Doradca klienta	8,92	0,58	15,29
3	343301	Bibliotekarz	0,75	0,08	9
4	721204	Spawacz metodą MAG	0,67	0,08	8
5	723104	Mechanik samochodów ciężarowych	0,67	0,08	8
6	712612	Monter sieci wodnych i kanalizacyjnych	3,75	0,5	7,5
7	132102	Kierownik do spraw kontroli jakości	1,08	0,17	6,5
8	722303	Operator maszyn do obróbki skrawaniem	0,5	0,08	6
9	412001	Sekretarka	2,42	0,5	4,83
10	932913	Sortowacz	0,75	0,17	4,5
11	243305	Specjalista do spraw sprzedaży	1,17	0,33	3,5
12	411004	Technik prac biurowych	12,33	4	3,08
13	531202	Asystent nauczyciela przedszkola	0,75	0,25	3
14	523002	Kasjer handlowy	3,42	1,17	2,93
15	833203	Kierowca samochodu ciężarowego	4,17	1,5	2,78
16	911207	Sprzątaczką biurową	5,17	2,42	2,14
17	251401	Programista aplikacji	0,5	0,25	2
18	325905	Opiekunka dziecięca	1	0,5	2
19	325907	Terapeuta zajęciowy	0,5	0,25	2
20	431101	Asystent do spraw księgowości	0,83	0,42	2
21	742117	Serwisant sprzętu komputerowego	0,5	0,25	2
22	833101	Kierowca autobusu	0,5	0,25	2
23	541307	Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	2,67	1,42	1,88
24	341203	Opiekun w domu pomocy społecznej	0,75	0,42	1,8
25	524404	Telemarketer	1,25	0,75	1,67
26	422603	Rejestratorka medyczna	0,67	0,42	1,6
27	753303	Szwaczka	3,42	2,42	1,41
28	331301	Księgowy	1,75	1,33	1,31
29	343901	Animator kultury	1,67	0,92	1,27
30	911203	Pokojowa	2,42	1,92	1,26

Pierwsze miejsce w tabeli zawodów deficytowych zajmuje sortowacz surowców wtórnych. W 2014 roku wpłynęło do urzędu pracy zapotrzebowanie na 36 stanowisk. Głównym pracodawcą

była Agencja Pracy Tymczasowej "OSCAR", która zgłosiła zapotrzebowanie na 20 stanowisk. Na zwiększone zapotrzebowanie na tego typu stanowiska może mieć wpływ wprowadzony już w lipcu 2013 roku obowiązek gospodarki odpadami komunalnymi przez samorządy.

Na drugim miejscu wśród zawodów deficytowych pojawił się doradca klienta (107 oferowanych stanowisk).

Na trzecim miejscu pojawia się bibliotekarz (9 stanowisk) – zaznaczyć należy, że wszystkie złożone oferty na to stanowisko były ofertami stażowymi.

Kolejnymi wartymi omówienia zawodami są: *spawacze metodą MAG, kierowcy samochodów ciężarowych, opiekunowie w domu pomocy społecznej czy operatorzy maszyn do obróbki skrawaniem*. W tym przypadku deficyt jest spowodowany brakiem możliwości uzyskania żądanych kwalifikacji poprzez ukończenie szkoły. Brak kandydatów na zgłaszane miejsca pracy jest niwelowany organizowanymi kursami i szkoleniami, podczas których uczestnicy nabywają umiejętności i kwalifikacje do wykonywania wskazanych zawodów. Odmienną grupę zawodów deficytowych tworzą proste prace fizyczne (jak: *sortowacz, sprzątaczkę biurowa, szeroko pojęty pracownik produkcji*), do wykonywania których nie potrzebne są żadne kwalifikacje ani odpowiednie wykształcenie. Pracodawcy często wymagają wyłącznie „chęci do pracy”. Wśród zawodów deficytowych pojawiają się profesje, ściśle związane z rodzajem i kierunkiem wykształcenia wyższego: *bibliotekarz oraz asystent nauczyciela przedszkola*. Zapewne główną przyczyną braku kandydatów posiadających wyżej wymienione kwalifikacje jest szybkie podjęcie pracy zgodnej z kierunkiem studiów i braku konieczności rejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy. Inną przyczyną może być sprawne i elastyczne poruszanie się tych osób na rynku pracy, które gwarantuje im szybkie podjęcie pracy, niekoniecznie związanej z kierunkiem wykształcenia. Duża liczba ofert w tych zawodach jest realizowana jako oferty stażowe. W większości wymienionych w tabeli zawodów deficytowych pracodawcy zatrudniają na dane stanowiska osoby, które nie koniecznie wyuczone są w danym zawodzie ale posiadają kursy czy umiejętności, których poszukuje pracodawca.

Dodatkowo w większości przypadków nie ma szkół kształcących w tych zawodach i aby je wykonywać potrzebne jest doświadczenie zawodowe lub specjalistyczne szkolenia, które osoby bezrobotne mogą nabywać m.in. za pośrednictwem Urzędu Pracy, czy przyuczenie przez pracodawców już w trakcie okresu zatrudnienia bądź staży.

Tabela nr 9. Zestawienie zawodów nadwyżkowych w powiecie cieszyńskim w 2014 roku wg wskaźnika intensywności nadwyżki zawodów

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	331403	Technik ekonomista	0,08	20,08	0,01
2	235107	Pedagog	0,08	10,42	0,01
3	311204	Technik budownictwa	0,17	11	0,02
4	722204	Ślusarz	0,17	10,08	0,02
5	242222	Specjalista ds. organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych	0,08	3,5	0,02
6	752205	Stolarz	0,25	10,5	0,02
7	741207	Elektryk zakładowy	0,08	3,41	0,02
8	314207	Technik rolnik	0,08	3,33	0,03
9	713101	Malarz – tapingier	0,17	5,67	0,03
10	422103	Technik obsługi turystycznej	0,17	3,83	0,04
11	723103	Mechanik pojazdów samochodowych	0,67	15,08	0,04
12	751201	Cukiernik	0,42	9,33	0,04
13	351203	Technik informatyk	0,42	6	0,07
14	723105	Mechanik samochodów osobowych	0,67	9	0,07
15	721306	Błacharz samochodowy	0,5	5,08	0,1
16	512002	Kucharz małej gastronomii	1,42	14,25	0,1
17	334306	Technik administracji	0,33	3,33	0,1
18	751204	Piekarz	0,67	5,58	0,12
19	711202	Murarz	1,75	14,17	0,12
20	722314	Tokarz w metalu	0,58	4,67	0,12
21	713203	Lakiernik samochodowy	0,42	3,25	0,13
22	522305	Technik handlowiec	0,92	7,08	0,13
23	712604	Monter instalacji i urządzeń sanitarnych	0,5	3,75	0,13
24	753105	Krawiec	1,75	10,67	0,16
25	512001	Kucharz	4,25	20,75	0,2
26	723307	Mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych	0,75	3,58	0,21
27	514101	Fryzjer	3,08	14,08	0,22
28	513202	Barman	1,42	5	0,28
29	522301	Sprzedawca	21,17	59	0,36
30	513101	Kelner	7	13,42	0,52

Zawody nadwyżkowe to zawody reprezentowane przez dużą ilość bezrobotnych, na które nie wpływają oferty pracy.

Zawody nadwyżkowe reprezentują najczęściej kierunki kształcenia zasadniczego i średniego zawodowego. Na taki stan rzeczy ma wpływ struktura edukacyjna powiatu cieszyńskiego, która generuje nadwyżkową liczbę kandydatów, nie mających możliwości podjęcia zatrudnienia zgodnego z wykształceniem. Osoby posiadające takie kwalifikacje muszą być gotowe na przebranżowienie lub podjęcie pracy poniżej swoich kwalifikacji lub na mniej lub bardziej odległym od wyuczonego stanowisku. Często mając trudności w znalezieniu zatrudnienia po ukończonej szkole, osoby decydują się na podnoszenie kwalifikacji lub ich zmianę, zgodne z zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy. Bywa również, iż posiadane kwalifikacje dezaktualizują się i wymagają wznowienia.

Spośród zawodów nadwyżkowych wyróżniają się: *mechanik pojazdów samochodowych, mechanik samochodów osobowych oraz blacharz i lakiernik samochodowy* na które w 2014 roku wpłynęło w sumie 27 ofert, a w ewidencji pozostaje aż 388 osób posiadających takie wykształcenie. Jeszcze 10 lat temu zawód związany z mechaniką pojazdową był intratnym zajęciem, dlatego wiele młodych ludzi wybierało te kierunki kształcenia. Obecnie popyt na rynku zmalał – zakłady mechaniczne coraz częściej zastępują serwisy samochodowe, w których diagnostyki dokonują komputery obsługiwane przez wyspecjalizowanych pracowników serwisu. Zawód ten też silnie związany jest z podążaniem za nowymi technologiami i część osób, która wypadła z branży na kilka lat, bez uzupełnienia wiedzy i podniesienia kwalifikacji, nie ma możliwości do niej wrócić.

Na drugim miejscu w zestawieniu zawodów nadwyżkowych pojawił się *pedagog* (125 osób) - natomiast w 2014 roku wpłynęły zaledwie 1 oferta.

Silnie zaznacza się ostatnio tendencja do podejmowania zatrudnienia niezgodnego z wykształceniem. Jedną z istotnych spraw jest nietrafiony wybór kierunku kształcenia, kiedy kandydat po ukończeniu szkoły decyduje, że wybierze niezwiązaną z kierunkiem kształcenia ścieżkę kariery. Stanowi to trudność dla pośredników pracy w doborze ofert odpowiedniej pracy dla kandydata, a z drugiej strony do skierowania do pracodawcy kandydata posiadającego odpowiednie kwalifikacje i umiejętności. To powoduje wzrost zawodów nadwyżkowych, ponieważ posiadane kwalifikacje nie są przez kandydatów wykorzystywane do podjęcia pracy. Ten silnie zaznaczony trend jest jednocześnie sygnałem, że we współczesnym świecie na dynamicznym rynku pracy cechą dominującą staje się elastyczność.

WNIOSKI

Rok 2014 w liczbach przedstawia się zdecydowanie korzystniej niż w latach 2013 i 2012. Stopa bezrobocia spadła do 9,5 %. W rejestrze osób bezrobotnych na koniec grudnia 2014r. pozostawało mniej osób niż w analogicznym momencie 2012 i 2013 roku tj. 6 549 czyli o 1 162 osoby mniej niż w 2013r. i 909 osób mniej niż w 2012r. Poszerzyła się natomiast grupa osób zarejestrowanych powyżej 24 miesięcy – z 16 % 2012 do 21 % w 2014 roku. Do Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie wpłynęły w 2014 roku 2 794 oferty pracy (o 50 mniej niż w roku 2013), urząd dysponował większą ilością środków finansowych niż w roku ubiegłym (o 16,7% wyższą w porównaniu z 2013r.). W związku z tym aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu objęto 2 460 osób, co w porównaniu z rokiem ubiegłym stanowi wzrost o 178 osób.

Stopa bezrobocia spadła odpowiednio o 1,3 % i 1,5 % w stosunku do grudnia 2012 i grudnia 2013. W trakcie pierwszego kwartału oscylowała w granicach od 11,5 do 11,7 %, w drugim kwartale utrzymywała się na poziomie od 10 do 10,9 %, aby w drugiej połowie roku nie przekroczyć 10 % (od 9,5 do 9,9%). W stosunku do całego województwa stopa bezrobocia utrzymywała się na podobnym poziomie przez cały rok, zaś w stosunku do całego kraju, była znacząco niższa – w grudniu aż o 2%.

Od trzech lat nie zmienia się również stosunek poziomu bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu. Najwięcej osób zarejestrowanych pochodzi z gmin: Cieszyn (1 382 – 21,1 %) i Skoczów (940 - 14,4 %), co jest koherentne z najwyższą liczbą zaludnienia obu obszarów gminnych oraz z gminy Istebna (612 – 9,3 %). W tym ostatnim przypadku mamy do czynienia ze specyfiką terenu Trójwsi – bardzo niskie zapotrzebowanie na zatrudnienie (brak ofert pracy) oraz niska motywacja do podjęcia pracy.

Najmniej ofert pracy wpłynęło dla osób z wykształceniem wyższym, które jednocześnie stanowią najmniejszą grupę osób zarejestrowanych. Najczęściej wykazują się większą aktywnością w poszukiwaniu zatrudnienia, często korzystając przy tym ze staży, szkoleń oraz wnioskując o jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Zauważyć także należy pewną tendencję związaną ze zgłaszanymi przez pracodawców ofertami pracy głównie na pracowników niewykwalifikowanych, sezonowych lub z wykształceniem zasadniczym zawodowym, natomiast kandydatów na stanowiska specjalistów, kadrę zarządzającą oraz pracowników wykwalifikowanych o określonych umiejętnościach pozyskują innymi sposobami (agencje pośrednictwa pracy, firmy consultingowe, prasa lokalna, strony internetowe).

Najbardziej zauważalną zmianę w ostatnich 3 latach notuje się wśród osób zarejestrowanych powyżej 24 miesięcy, kiedy to udział procentowy w strukturze osób zarejestrowanych wyglądał następująco: z 16 % w 2012, przez 17,5 % w 2013, do poziomu 21 % w 2014 roku. To bardzo niepokojąca tendencja, która pokazuje potrzebę dostosowania narzędzi do potrzeb osób oddalonych

od rynku pracy. Stan taki jest spowodowany małą ilością ofert i nowo tworzonych miejsc pracy, przez co osoby przez dłuższy czas pozostają w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy. Pracodawcy decydując się na zatrudnienie nowego pracownika, często wybierają osoby z relatywnie krótkimi okresami bierności zawodowej, u których na wyższym poziomie utrzymuje się motywacja do poszukiwania i podjęcia zatrudnienia. Drugim bardzo ważnym czynnikiem podnoszącym w/w faktor, jest podniesienie wieku emerytalnego.

Powiatowy Urząd Pracy za pomocą form takich jak: szkolenia, prace interwencyjne, roboty publiczne czy staże prowadzi aktywizację osób bezrobotnych w celu maksymalizowania zatrudnialności. W analizowanym okresie w stażach wzięło udział 729 osób, z bonów stażowych skorzystało 18 osób, w szkoleniach wzięło udział 646 zarejestrowanych (551 osób w szkoleniach grupowych, 91 w indywidualnych, 4 osoby skorzystały z bonów szkoleniowych), natomiast 281 osobom bezrobotnym przyznano jednorazowo środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie wspiera lokalnych pracodawców poprzez pomoc w tworzeniu nowych miejsc pracy, oraz możliwość skorzystania z usługi pośrednictwa i poradnictwa zawodowego w zakresie doboru kandydatów do pracy. Istotnym działaniem ze strony Urzędu Pracy jest marketing usług rynku pracy poprzez organizację seminariów i konferencji skierowanych do partnerów na lokalnym rynku pracy. Na subsydiowanych stanowiskach pracy w ramach dofinansowania do stworzenia stanowiska pracy, prac interwencyjnych, prac społecznie użytecznych, bonów zatrudnieniowych, przystąpienia do spółdzielni socjalnej oraz robót publicznych 221 osób bezrobotnych znalazło zatrudnienie.

Reasumując, jak wynika z przedstawionych w powyższym opracowaniu danych, rok 2014 charakteryzuje się ożywieniem gospodarczo-ekonomicznym, przy jednoczesnym zwiększonym zaangażowaniem środków na aktywne formy zatrudnienia i programy rynku pracy. Na przestrzeni całego roku odnotowano w stosunku do roku 2013 zmniejszoną ilość rejestracji w urzędzie pracy (o 875 osób mniej) oraz zwiększoną ilość wyłączeń z ewidencji osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie (o 547 więcej niż w 2013 roku). Głównym powodem wyrejestrowań było podjęcie pracy – 5 014 osób.

Dane, które są wykorzystane w materiale odzwierciedlają bezrobocie rejestrowane, a tak naprawdę trudno zweryfikować deklarowaną chęć czy gotowość do zatrudnienia. Struktura bezrobotnych ulega zmianom, a Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie wciąż aktywnie uczestniczy we wspieraniu procesów na lokalnym rynku pracy, tak by do pracodawców trafiali kandydaci zainteresowani zatrudnieniem i jednocześnie posiadający umiejętności, doświadczenie i kwalifikacje dopasowane do oczekiwań stawianych na lokalnym rynku pracy.

Zadaniem urzędu pracy jako instytucji zajmującej się procesami zachodzącymi na rynku pracy jest minimalizowanie negatywnych skutków bezrobocia poprzez aktywne wspieranie lokalnych

pracodawców oraz osób bezrobotnych.

Podsumowując rok 2014 był szczególny dla naszych klientów gdyż nowelizacja *Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* wprowadziła profilowanie pomocy. Zmianie uległa obsługa osób bezrobotnych z uwagi na nową funkcję doradcy klienta. Znaczenia nabrało także przygotowanie wspólnie z osobami bezrobotnymi Indywidualnych Planów Działania, co w istotny sposób wiąże się ze sprawą zawodu wyuczonego oraz zawodu wykonywanego. Nadal znaczenia nabiera potrzeba doradztwa zawodowego już w szkołach, tak by uniknąć sytuacji niedostosowania kwalifikacji i wiedzy do sytuacji na rynku pracy. Wymagania stawiane kandydatom do pracy coraz częściej dotyczą umiejętności ponadzawodowych tj. pracy w zespole, odporności na stres, dostosowania do zmian oraz po prostu „chęci do pracy”.

Sporządzili:

Arkadiusz Grygierek – Pośrednik pracy

Magdalena Wójcik – Doradca zawodowy